

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 11

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Bladsvampe i vinterhvede
 - Planteværn i raps ved blomstring
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Etableringsfrist for blomster- og bestøverbrak
- **PRÆCISION**
 - IPM: Støj i frøgræsset / græsmarken?
- **VANDING**
 - Vandingsbehov
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
 - Sprøjteopfølgingskursus

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Mange marker er allerede tilsået med årets vårafgrøder. Dog mangler der stadig en del lave, kolde og tunge arealer, men vejrudsigten ser god ud og de sidste marker kan også snart etableres.

Vintersæd

Vintersæden og især vinterrapsen står rigtig godt og ser ud til at kunne leve op til forventningerne om et godt udbytte og kun lidt skal sås om eller isås.

Svampesygdomme ses, men er på et forventeligt niveau i forhold til den regnfulde periode vi har været igennem. Meldug og skoldplet har udviklet sig og kan være noget som skal behandles. Du skal selvfølgelig holde øje med dine marker, om der er et behov for behandling.

Billede 1 Vinterraps d. 22. april 2026. Foto: Henrik Otto Clement

Vårsæd

Mangan er stadig aktuel mange steder og vårsæd kan blive udfordret på de lette jorde som er ved at være relativt tørre. Husk at medtage mangan, hvor det er relevant.

Billede 2 Vårbyg d. 22. april 2026. Foto: Henrik Otto Clement

Gødskning

Vintersæd og vinterraps bør gødes færdig nu, hvis det ikke er sket. Mangler der den sidste tildeling, bør mængden genberegnes, ikke mindst pga. de stigende gødningspriser, men også i forhold til forventet udbytte og pris på afgrøden.

I vårsæd der ikke er sået endnu, vil det være oplagt at overveje, om der skal gødes fuldt ud som planlagt. Mængden af tildelt gødning skal svare til forventet udbytte. Prisen på kornet i høst, kan vi kun gætte på.

Situationen på gødningspriser er meget usikker. Når gødningen er en knap resurse ude i verden, kan det betyde at der spares på gødningen og at høsten bliver mindre samt at prisen på kornet måske vil stige. Men igen, så er det umuligt at vide hvordan det hele udvikler sig.

Bladsvampe i vinterhvede

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Hveden er senere udviklet i år sammenlignet med sidste år og vi finder kun meget lidt meldug og ingen rust, der kan udløse en tidlig behandling. Skal du køre nu alligevel med ukrudts-, eller vækstreguleringsmiddel, er det formentlige en dårlig ide at tage lidt svampemiddel med. Vent i stedet til skadestærsklerne for svampe er overskredet:

- Meldug: 10 % angrebne planter indtil vækststadie 31, 1. knæ kan mærkes, herefter 25 %
- Gulrust: For meget modtagelige sorter, kar. 3 i tabel 1: ved fund i marken eller området. For øvrige sorter: ved 1 % angrebne planter

Alle de mest dyrkede sorter, undtaget SY Revolution er modtagelige mod gulrust der, sammen med brunrust er de potentielt mest tabsvoldende sygdomme i hvede. En oversigt over sorterne ses i tabel 1.

Septoria er i princippet først aktuel fra vækststadie 32, når 2 knæ kan mærkes. På dette tidspunkt er 3. øverste blad, som helst skal holdes sund, fremme. Udviklingen af planter varierer ofte i marken, så i praksis skal der holdes øje/vurderes nedbør ifølge tabel 2 fra vækststadie 31-32.

Tabel 1 De mest udbredte hvede-sorters modtagelighed for svampesygdomme. Kilde: SEGES

Sort	Pct. Af hvede-areal 2026	Meldug (0-4)	Septoria (0-4)	Gulrust (0-4)	Brunrust (0-4)	Hvedeblad plet (0-4)	Aksfusarium (0-4)
Pacman	17,7	2	2	3	3	1	2
Bohr	17,4	2	1	2	2	2	-
DLG Wheat Mix Everest (Bohr, Champion, Guinness)	17,2	2	1	2	2	-	-
NOS Elite Hvedemix (Pacman, SY Revolution, NOS Bullseye)	12,0	1	1	2	3	-	-
SY Revolution	6,3	1	1	0	3	2	3
RGT Hexton	2,9	2	2	1	3	-	-
NOS Robust Hvedemix (Pacman, SY Revolution, Kubik)	2,9	1	1	2	3	-	-
DLG Wheat Mix Robust (Champion, Guinness, Kvium)	2,7	2	1	3	3	-	-
Champion	2,6	3	2	3	3	2	3
KWS Dawsum	2,0	1	3	3	2	2	1

Tabel 2 To modeller for "skadestærsker" for septoria, hhv. nedbørsmodel og bladfugtmodel. Hvis man går med bladfugt-modellen, kan data følges på CropManager.dk. NB hvis man planlægger at bruge Balaya, skal denne bruges senest vækststadie 40, FØR skridning uanset modellens anvisning. Kilde: SEGES.

Model	Modtagelighed septoria: 1	Modtagelighed septoria: 2	Modtagelighed septoria: 3
	Bohr, DLG Wheat Mix Everest, DLG Wheat Mix Robust, NOS Bullseye, NOS Elite Hvedemix, NOS Robust Hvedemix, SY Revolution	Champion, Guinness, KWS Scope, Pacman, Pondus, RGT Hexton	KWS Dawson
1: Nedbør (dage over 1 mm*)	5 dage fra st. 37	4 dage fra st. 32	4 dage fra st. 32
2: Bladfugt (timer i træk med bladfugt**)	20 timer fra st. 37	20 timer fra st. 32	20 timer fra st.32

*I vækststadie 45-59 udløses også behandling ved over 10 % planter med angreb på 3. øverste, fuldt udviklede blad

**Bladfugt: RH over 85 % eller over 0,2 mm nedbør (vanding vurderes at tælle halvt med)

Hvedebladplet, der typisk ses i større stil i pløjefri 2 års hvede, er mere varmekrævende end septoria og ses derfor ofte senere end denne. I de tidlige stadier, indtil vækststadie 32, udløser 75 % angrebne planter behandling. Midler med meget "Proline", Proline EC, Proline Xpert, Propulse m.fl. er bedst mod bladplet

Middelvalg/løsningsforslag OBS triazolregler m.m.

I hveden, hvor flere behandlinger mod rust kan blive aktuelt, er det vigtigt at planlægge strategisk, så man ikke får låst mulighederne fremadrettet ved dårlige valg i de første behandlinger, se tabel 3.

0,3 l/ha af et middel med meget tebuconazol, Orius, Folicur X. og lign, i vækststadie 31, tæller 72-90 % triazol i ubejdset korn. Efter sådanne behandlinger er der ikke plads til fx. 0,5 l/ha Balaya i vækststadie 38 (33% triazol). Dertil kommer, at de fleste midler højst må bruges 2 gange pr sæson. Dermed kan mulighederne for effektiv behandling senere være begrænset, hvilket er ærgerligt, da det typisk er de senere behandlinger som i tabel 4 og 5 der er de mest rentable.

Tabel 3 Behandling under strækning, dvs. fra vækststadie 31. Her foretrækkes løsninger med nogen septoria- effekt i de fleste sorter

Svampe	Løsning l/ha	Prisniveau	Bemærkninger
Meldug, bladplet (septoria)	0,3 Proline EC 250	85	Ingen triazol-begrænsning, Proline EC 250 bedst mod bladplet
	eller: 0,1 Talus EC + 0,1-0,2 Proline EC 250	105-135	
Gulrust, brunrust	0,3 Comet Pro	115	Ingen Triazol-begrænsning. Dårlig mod andre svampe
Septoria, bladplet, meldug	0,3 Proline EC 250	85	0,3 Proline Xpert EC 250. tæller 36 % triazol i vækststadie 31-32 (i ubejdset hvede)
	eller 0,3 Proline Xpert EC 250	85	

Tabel 4 Behandling på faneblad/før skridning

Svampe	Løsning l/ha	Prisniveau	Bemærkninger
Septoria, rust (meldug)	0,4-0,5 Balaya	190-235	Bedste løsning, Triazol-holdig. Senest st. 40 (før skridning). Max. 1 gang pr sæson
Rust (septoria, meldug)	0,3 Folicur Xpert EC 250/Prosaro + 0,4-0,5 Pictor Active+ 0,15 sprede/klæbe-middel	245-300	Behandlingen times, så den sættes hurtigst muligt efter den udløsende fugt/nedbør for septoria ifølge tabel 2

Tabel 5 Behandling under/efter skridning

Svampe	Løsning l/ha	Prisniveau	Bemærkninger
Alle	0,3 Propulse SE 250 + 0,2 Folicur Xpert EC 250/Prosaro/0,25 Orius Gold	150-170	Bedste løsning, Triazolholdige. Hvis der <i>ikke</i> er risiko for rust, kan triazolerne undlades, så der bruges rent Propulse, ca. 0,4 l/ha
Rust (septoria, meldug)	0,3 Folicur Xpert EC 250/Prosaro + 0,4-0,5 Pictor Active +0,15 sprede/klæbe- middel	250-300	Behandlingen times, så den sættes hurtigst muligt efter den udløsende fugt/nedbør for septoria ifølge tabel 2

Billede 3 Gulrust i (Pacman) hvede juni 2025. (Foto: Birgit Vestergård, SAGRO)

Billede 4 Hvedebladplet og septoria i 2. års pløjefri vinterhvede. Hvedebladplet er runde/aflange og med en anderledes farvet plet midti. Septoria er de mere uregelmæssige og større pletter. (Foto: Birgit Vestergård, SAGRO)

Planteværn i raps ved blomstring

Af planterådgiver Birgit Vestergård

Nu, da mange rapsmarker er i begyndende blomstring, kan vi konstatere, at de fleste marker har fine grønne blade og

at lys bladplet heller ikke blev et stort problem i år. Dermed kan vi fokusere på den ”typiske” svampebehandling, i starten af blomstringen, når 50-60 % af blomsterne på hovedskuddet er sprunget ud, som på billede 5. Når kronbladene falder og klitrer fast til bladfæsterne, dannes der en god indfaldsvej for knoldbægersvamp. Behandl gerne før bladene falder i større stil.

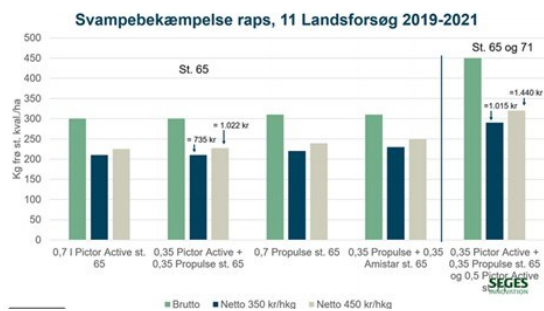

Billede 5 Vinterraps i vækststadium 65. (Foto SEGES)

Det gennemsnitlige brutto-merudbytte for svampebekæmpelse (0,35 l/ha Amistar + 0,45 l/ha Orius Gold st. 65) i 129 landsforsøg i årene 2005-2021 har været 2,8 hkg. 75 % af forsøgene gav rentable effekter.

Én eller 2 behandlinger?

Det bedste bud på dette er nok sammenstillingen i fig.1, hvor der ses en lille forøgelse i merudbytterne ved at køre 2 gange. Sandsynligvis fordi at 2 behandlinger dækker bedre af i forhold til, hvornår der er smitte. Knoldbægersvamp smitter ret tidligt, mens skulpesvamp udvikler sig senere. Køreskade, målt til 0,6-1% ved 24 m sprøjte, er dog ikke medregnet. Køres der 2. gang, er det 10-14 dage efter 1. behandling. Vær opmærksom på at Propulse m.fl. kun må bruges én gang pr. sæson og at mange andre midler har et krav om et interval mellem 2 behandlinger på ofte 14 dage som angivet i tabel 6

Figur 1 Svampebekæmpelse i vinterraps. Kilde SEGES

Middelvalg

Som det ses af figur 1, er der ikke stor forskel på de afprøvede midler, så man kan med fordel gå efter de billigste løsninger i tabel 6. Joust, er en ny ”Proline-kopi”, der modsat Proline EC 250 er godkendt til raps.

Eller at benytte denne lejlighed til at få ryddet op på lageret, herunder få brugt op af Propulse, hvis der er rigeligt til kornet.

Tabel 6 Løsningsforslag til svampebekæmpelse i vinterraps. Hvis der er anvendt et af de anvendte midler i efteråret, skal der tages højde for begrænsninger i godkendelsen. Priser m.m. ifølge Kornbasen.dk.

Løsning, dosis pr ha	God mod	Prisniveau kr./ha	Bemærkninger:
1. 0,45 Orius Gold + 0,35 Amistar/Mirador	Alle relevante (svag på lys bladplet)	140	Max. 2 behandlinger pr sæson. Kun Amistar må bruges med under 14 dages interval. 0,45 Orius Gold tæller 47 % triazol i st. 65
2. 0,35 Folicur Xpert EC 240/ Prosaro/ Juventus 90 + 0,35 Amistar/Mirador	Alle relevante (svag på lys bladplet)	155-175	Max 2 behandlinger pr sæson. Kun Amistar må bruges med under 14 dages interval. 0,35 Folicur X. og Prosaro tæller hhv. 29 % og 36 % triazol i st. 65
3. 0,6 Joust	Knoldbæger, lys bladplet, skulpesvamp	170	Max 2 gange pr sæson med min 14 dages mellemrum. 5 m afstand til veje m.m. og krav om min 50 % afdriftsreduktion
4. 0,7 Folicur Xpert EC 240/	Alle relevante (svag på lys bladplet)	180	Max 2 gange pr. sæson med min. 14 dages interval. 0,7 tæller 58 % triazol i st. 65
5. 0,35 Propulse SE 250 + 0,35 Amistar/Mirador	Alle relevante (svag på lys bladplet)	200	Propulse max 1 gang pr sæson. Amistar og Mirador max 2 gange, for Mirador med min. 14 dages interval.
6. 0,35 Propulse SE 250 + 0,35 Folicur Xpert EC 240/ Prosaro/ Juventus 90	Alle relevante (svag på lys bladplet)	225-245	Propulse max 1 gang pr sæson. Øvrige: max 2 gange pr sæson og med min. 14 dages interval. 0,35 Folicur Xpert. og Prosaro tæller hhv. 29 % og 36 % triazol i st. 65.
7. 0,7 Propulse SE 240	Alle relevante	270	Max 1 gang pr sæson. 5 m afstandskrav til veje m.m. og krav til 50 % afdriftsreduktion

Vandmængden til svampebekæmpelse er vigtig

Knoldbægersvamp hæmmer rapsen ved at blokere transport af næring inde i stænglen. Virkningen er den samme om denne blokering sker øverligt eller i bunden af stænglen. Planterne skal derfor dækkes effektivt med svampemiddel fra top til bund. Det ideelle er at bruge meget vand, så man får dækket hele planten også på de nederste blade. Med konventionel sprøjeteknik betyder det langsom kørsel og minimum 250 l vand, gerne 300-400 l vand pr. ha.

Skadedyr under blomstring

Glimmerbøsser regnes generelt ikke som et problem når rapsen blomstrer, snarere et nyttedyr, der bestøver. Raps sætter i forvejen rigeligt med knopper og en del vil under alle omstændigheder aborteres.

Skulpesnudebiller bør bekæmpes ved 1-2 biller pr plante. Der er desværre stigende problemer med resistens mod de godkendte midler, Lamdex og Kaiso Sorbie. Tabel 7

Har du dårlige erfaringer med brug af Lamdex eller Kaiso Sorbie mod snudebillerne, er de sandsynligvis resistente. I så fald er det bedre at "gemme krudtet" til en evt. indsats mod galmyg, der i øvrigt også er mere tabsvoldende.

Skulpegalmyg kommer fra sidste års marker. Da de ikke flyver særlig godt eller langt, er nabomarker til marker med svære angreb sidste år mest udsatte. De første 5-10 m af marken er ofte mest angrebet, og man kan overveje at nøjes med en randbehandling.

Galmyggene går på vingerne når antallet af graddage startende fra d. 1.-4. runder 80. Det er vi endnu langt fra i postnumrene i SAGRO-land. Bemærk at graddagsantallet kun siger noget om, hvornår myggene flyver, ikke noget om angrebsgraden, her må man selv vurdere risikoen ud fra "raps-historikken" i nærområdet.

Tabel 7 Godkendte skadedyrs midler til raps i blomst. Begge midler er med bimærke og tidspunkt for behandling udenfor biernes flyvetid skal noteres i sprøjtejournalen. Kilde: SEGES

	Lamdex	Kaiso Sorbie
Normal dosis skulpesnudebiller og skulpegalmyg	0,3	0,15
Anbefalet dosis	0,2	0,1
Max. antal behandlinger pr. Vækstsæson i raps	3	1
Må udsprøjtes hele døgnet	Nej	Nej
Pris, kr. pr. normaldos (inkl. afgift, ekskl. moms)	165	165

REGLER OG TILSKUD

Etableringsfrist for blomster- og bestøverbrak

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Fristen for etablering af blomster- og bestøverbrak er d. 30. april. Ordningen bestøverbrak er udgået i 2026. Det vil sige at der kun bør etableres brak som blomsterbrak.

Har du f.eks. 2. års bestøverbrak, kan det i stedet for fortsætte som blomsterbrak og derved have mere lempelige krav i forhold til antal arter pr. m² som går fra tre til to. Tilskuddet for bestøverbrak er væk i 2026, så der alene kan opnås ca. 3000 kr. pr./ha inkl. grundbetaling.

Husk at der ikke må anvendes planteværn i hele kalenderåret, hvorfor det vil være en fordel at pløje forud for etablering, hvis der er meget græsukrudt. Sort jord og såning sidst i april sikrer de bedste forudsætninger for en god etablering.

PRÆCISION

IPM: Støj i frøgræsset / græsmarken?

Af planterådgiver Philip Tinggaard

Har du været forbi frøgræsmarken eller græsmarken for nylig, har du sikkert bemærket, at det ikke kun er frøgræs eller græs, der står derude.

Skræpperne er tydelige og svære at overse. De springer i øjnene og det er hurtigt at konstatere, at de fylder mere, end man kunne ønske.

Hvis det lyder bekendt, så er der en oplagt løsning: drone, databehandling og efterfølgende spotsprøjtning.

Lige nu er tidspunktet ideelt. De skræpper, vi ser i markerne nu, er nemme at registrere fra luften og det giver et præcist grundlag for en målrettet indsats. Med dronekortlægning kan vi lokalisere præcis, hvor problemet er og nøjes med at sprøjte dér. Det sparer både tid, kemi og penge.

Hvad koster det og hvor lang tid tager det?

Generelt: En hektar tager i gennemsnit ca. 1,25 minut i aktiv flyvetid ved 60 meters højde.

Det svarer til omkring 40-46 ha i timen og en omkostning på ca. 28 kr. pr. ha for selve droneyflyvningen.

Ved flyvning med fokus på skræpper er der krav om en lavere flyvehøjde (ca. 40 meter) fra databehandlerens side. Det betyder, at kapaciteten falder til ca. 26-27 ha i timen.

Prisen er beregnet ud fra den aktive flyvetid. transport, markskift og anden passiv tid er ikke medregnet. Antal hektar pr. time afhænger af dronens flyvehøjde.

SAGRO-taksten er 1.055 kr. pr. time. Inkl. spotsprøjtningsskemaer

Besparelsen

På den sidste mark dronen var forbi, kan kunden forvente en besparelse på planteværn, på 82 % ved enkeldysse, se billede 6 og 65 % ved 1 metersektion, se billede 7.

Har du marksprøjtning, der kan håndtere disse skemaer og spotsprøjtning, er du velkommen til at kontakte:

Philip Tinggaard

Mobil: 20166743

Telefon: 96296633

Mail: ptn@sagro.dk

Billede 6 Enkeldyse niveau

Billede 7 1 metersektion

VANDING

Vandingsbehov

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Som det fremgår af figur 2, er der et vandunderskud på 27 mm. ifølge denne prognose for situationen d. 27. april. Vejrudsigten viser ikke tegn på nedbør af betydning måneden ud. En opstart af vanding kan derfor meget vel være aktuel inden for en uge.

Fordampningen i marker med fuld udviklet bladmasse, har en fordampning på ca. 3-3,5 mm pr. dag med de temperaturer der vil være i de kommende dage.

Det er vinterraps, græs- og frøgræs, vinterrug, vinterbyg og vinterhvede der er relevante til vanding i de kommende dage.

Gå en tur i marken og vurder på din egen mark, om der er behov for vanding. Vand gerne om natten og i moderate mængder, dels for at spare på vandet, men også energien.

Figur 2 Vinterraps og vinterrug. Vandunderskud på 27 mm d. 27. april.

Her aflæses vandingsbehovet. Hvis den sorte rombe er i det grønne felt, er der ikke behov for vanding. Hvis romben er i det gule felt, så er der behov for vanding. Hvis romben er i det røde felt, så mangler der så meget vand, at afgrøden allerede har taget skade.

Mark	JB	Afgrøde	0	50	100	150 mm	Vandet mm	Balance mm
7-0	1	Vinterraps					0	-27

Mark	JB	Afgrøde	0	50	100	150 mm	Vandet mm	Balance mm
3-0	1	Vinterrug, hybrid					0	-27

ARRANGEMENTER OG KURSER

Sprøjteopfølgingskursus

Forårets sidste mulighed for at komme på opfølgingskursus hos SAGRO, er d. 20. maj 2026. Der kommer nye kurser efter sommerferien.

BILLUND – Sprøjteopfølgingskursus 2026 – Salgsafgrøder-3